

**Міністерство освіти і науки України
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ
ОСВІТИ ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ
ЛЮДИНИ «Україна»
ВІННИЦЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу

Галина БУТКАЛЮК

Розглянуто

на засіданні циклової комісії
загальноосвітніх, гуманітарних та
правознавчих дисциплін

Протокол № 9

Від 07 березня 2025р.

Голова циклової комісії

Олександр ЛЕБЕДЄВ

**ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ**

**для вступників на основі базової загальної середньої освіти
для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого
бакалавра**

Вінниця - 2025р.

Пояснювальна записка

Програму співбесіди з української мови для вступників на основі базової загальної середньої освіти до Відокремленого структурного підрозділу закладу вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» Вінницький фаховий коледж для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра розроблено з урахуванням чинних програм з української мови для 5-9 класів (наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804).

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності вступників є **співбесіда**.

Співбесіду мають право проходити абітурієнти, яким, відповідно до Правил прийому на навчання до Вінницького фахового коледжу Університету «Україна», надане таке право.

Пропонована програма передбачає виявлення рівня знань абітурієнтів з таких розділів: «Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Розвиток мовлення».

Вступники повинні знати: основні правила вживання звуків у різних позиціях слів, чергування голосних і приголосних звуків, зміни в групах приголосних, правила вживання великої літери, знака м'якшення і апострофа; написання частин мови, складних слів; правила утворення і написання граматичних форм різних частин мови; види речень, способи ускладнення речень, типи зв'язків у реченнях, вживання сполучників і розділових знаків у різних видах речень тощо.

Вступники повинні вміти: правильно писати слова з різними орфограмами, зіставляти звучання і написання слів, передавати на письмі звуки і звукосполучення, записувати складні, складноскорочені слова і аббревіатури, власні назви; правильно вживати відмінкові закінчення, а також закінчення різних форм дієслова, грамотно писати прислівники і займенники; визначати головні і другорядні члени речення, однорідні члени речення і узагальнюючі слова при них, зв'язки сурядності і підрядності, вставні і вставлені конструкції, уточнюючі члени речення, пряму і непряму мову, відповідно до цього правильно вживати розділові знаки.

Перелік тем для підготовки до співбесіди з української мови

1. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді й м'які, дзвінкі й глухі; вимова звуків, що позначаються літерами *г і ґ*.
2. Алфавіт (абетка, азбука). Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї* та *ш*.
3. Склад. Наголос. Ненаголошені голосні, їх вимова і позначення на письмі.
4. Уподібнення приголосних звуків. Вимова і правопис префіксів *з-* (*зі-, с-*), *роз-, без-, пре-, прі-, при*.
5. Спрощення в групах приголосних.
6. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків.
7. Позначення м'якості приголосних на письмі буквами *ь, і, є, ю, я*.
8. Основні правила переносу.
9. Правила вживання знака м'якшення й апострофа.
10. Групи слів за походженням: власне українські й запозичені слова.
11. Лексична помилка (тавтологія, калькування, вживання слів у невластивих значеннях тощо) та умовне позначення її.
12. Написання слів, що увійшли в українську мову з інших мов.
13. Активна й пасивна лексика української мови: застарілі слова, неологізми. Групи слів за вживанням: загальноновживані й стилістично забарвлені слова, діалектні, професійні слова й терміни, просторічні слова. Пароніми.
14. Поняття про фразеологізм, його лексичне значення. Джерела українських фразеологізмів. Прислів'я, приказки, крилаті вирази, афоризми як різновиди фразеологізмів.
15. Основні способи словотворення: префіксальний, суфіксальний, префіксально-суфіксальний, безафіксний, складання основ (або слів), аббревіатури, перехід слів з однієї частини мови в іншу.
16. Зміни приголосних при творенні слів.
17. Сполучні *о, е* в складних словах. Творення і правопис складноскорочених слів. Правопис складних слів разом і через дефіс, написання слів з *пів-*.
18. Загальна характеристика частин мови.
19. Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
20. Іменники загальні й власні, конкретні та абстрактні. Збірні іменники. Рід та число іменників. Відмінювання іменників.
21. Поділ іменників на відміни й групи. Букви *-а (-я), -у (-ю)* в закінченнях іменників чоловічого роду другої відміни.
22. Незмінювані іменники.
23. Особливості написання іменників у кличному відмінку.
24. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ, імен по батькові.
25. Велика буква та лапки у власних назвах.
26. Правопис складних іменників. **Не** з іменниками.
27. Прикметник. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
28. Групи прикметників за значенням: якісні, відносні, присвійні. Перехід прикметників з однієї групи в іншу. Ступені порівняння якісних прикметників, творення їх.

29. Відмінювання прикметників. Прикметники твердої й м'якої груп. Перехід прикметників в іменники.
30. Написання прізвищ прикметникової форми. Написання складних прикметників разом і через дефіс. **Не** з прикметниками.
31. Числівник. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
32. Числівники кількісні і порядкові. Числівники прості, складні й складені.
33. Відмінювання числівників. Узгодження числівників з іменниками.
34. Правильне вживання числівників на позначення дат і часу.
35. Займенник. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
36. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні; питальні й відносні; заперечні; означальні й неозначені. Відмінювання займенників усіх розрядів.
37. Написання разом і через дефіс неозначених займенників. Правопис заперечних займенників. Написання займенників із прийменниками окремо.
38. Дієслово. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
39. Форми дієслова: неозначена форма, особові форми, дієприкметник, дієприслівник, безособові форми на **-но**, **-то**. Неозначена форма (інфінітив) та особові форми.
40. Доконаний і недоконаний види дієслова.
41. Часи дієслів. Зміна дієслів у минулому часі. Дієслова I і II дієвідмін. Дієвідмінювання дієслів теперішнього й майбутнього часу.
42. Творення дієслів умовного й наказового способів. Безособові дієслова. **Не** з дієсловами.
43. Дієприкметник як особлива форма дієслова. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
44. Дієприкметниковий зворот. Розділові знаки в реченнях з дієприкметниковими зворотами. **Не** з дієприкметниками.
45. Дієприслівник як особлива форма дієслова. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
46. Дієприслівниковий зворот. Розділові знаки при дієприслівниковому звороті й одиничному дієприслівникові.
47. Вид і час дієприслівників. **Не** з дієприслівниками.
48. Прислівник. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
49. Розряди та ступені порівняння прислівників.
50. Творення й правопис прислівників. **Не** і **ні** з прислівниками.
51. Прийменник як службова частина мови. Непохідні й похідні прийменники. Написання похідних прийменників разом, окремо та через дефіс. Синонімічні й антонімічні прийменники. Прийменниково-іменникові конструкції в ролі членів речення.
52. Сполучник як службова частина мови. Види сполучників за будовою, походженням. Використання сполучників у простому і складному реченнях: сполучники сурядності й підрядності. Написання сполучників разом та окремо. Розрізнення сполучників й однозвучних слів.
53. Частка як службова частина мови. Частки формотворчі та словотворчі. Частки, що надають слову або реченню додаткових відтінків. Правопис

часток *не* і *ні* з різними частинами мови. Написання часток *-бо, -но, -то, -от, -таки*.

54. Вигук як особлива частина мови. Групи вигуків за значенням. Дефіс у вигуках. Кома і знак оклику при вигуках.
55. Будова й види словосполучень за способами вираження головного слова.
56. Речення прості й складні, двоскладні й односкладні.
57. Головні й другорядні члени речення. Тире між підметом і присудком. Порівняльний зворот.
58. Односкладні прості речення з головним членом у формі присудка і підмета. Односкладне речення як частина складного речення.
59. Повні й неповні речення. Тире в неповних реченнях. Просте ускладнене речення.
60. Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами.
61. Речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями). Розділові знаки при звертанні і вставних словах.
62. Речення з відокремленими членами. Розділові знаки при відокремлених членах речення.
63. Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як спосіб передачі чужої мови. Діалог. Розділові знаки при прямій мові й діалозі.
64. Складне речення, його ознаки. Складні речення без сполучників, із сурядним і підрядним зв'язком. Розділові знаки між частинами складносурядного речення.
65. Основні види складнопідрядних речень. Розділові знаки між частинами складнопідрядного речення.
66. Складнопідрядне речення з кількома підрядними частинами. Розділові знаки у складнопідрядному реченні з кількома підрядними частинами.
67. Безсполучникове складне речення. Смислові відношення між частинами безсполучникового складного речення. Розділові знаки в безсполучникових реченнях.
68. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку. Розділові знаки у складному реченні з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.
69. Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції.
70. Текст як одиниця мовлення й продукт мовленнєвої діяльності.

Список рекомендованої літератури

1. Авраменко О. Українська мова: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Грамота, 2017.
2. Глазова О.П. Українська мова. 5 кл.: підруч. для закладів загальної середньої освіти. – Вид. 2-ге, доопр. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2018.
3. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Київ: Генеза, 2016.

4. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підруч. для 7-го кл. загальноосвіт. навч. закл. – Київ: Генеза, 2015.
5. Заболотний О., Заболотний В. Українська мова: підруч. для 6-го кл. закл. загальн. серед. освіти. – 2-ге вид., переробл. – Київ: Генеза, 2020.
6. Орфографічний словник української мови: близько 35000 слів / А.А. Бурячок. – 3. вид. – К.: Наукова думка, 2000.
7. Словник фразеологізмів та сталих виразів сучасної української мови. 5–11 класи / Олександра Богданова, Марина Коновалова. – К.: Основа, 2019.
8. Тлумачний словник-мінімум української мови: близько 7500 слів / уклад. Л.О. Ващенко, О.М. Єфімов. – 3. вид., виправ. і доп. – К.: Довіра, 2001.
9. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі: І ч. / Олександр Авраменко, Марія Блажко. – Київ: Грамота, 2021.

Інтернет-ресурси

1. <https://zno.osvita.ua/>
2. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
3. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>
4. <http://slovopedia.org.ua/>
5. <https://ukrainskamova.com/>
6. <https://webpen.com.ua/>

Організація та проведення співбесіди

Вступне випробування на здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра проходить у формі співбесіди.

Співбесіда з української мови проводиться не менше ніж двома членами комісії з кожним вступником, яких призначає голова предметної комісії згідно з розкладом у день іспиту.

Під час співбесіди, вступникам задається не менше трьох питань з української мови (2 – теоретичні, 1 – практичне). Тривалість вступного випробування в розрахунку на одного вступника становить 20 хв.

Під час співбесіди члени екзаменаційної комісії відмічають правильність відповідей в аркуші співбесіди, який по закінченню вступного випробування підписується вступником та членами відповідної комісії.

На аркушах не допускаються будь-які умовні позначки, що б розкривали авторство роботи. Абітурієнт зазначає прізвище тільки у визначених для цього місцях.

Інформація про результати співбесіди оголошується вступникові в день її проведення. Перескладання співбесіди не дозволяється.

Під час проведення вступного випробування забороняється користуватись електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії.

Критерії оцінювання відповіді вступника під час співбесіди з української мови

1. 10-12 балів: вступник безпомилково відповів на всі питання; повно розкрив зміст матеріалу, передбаченого заданими питаннями; виклав свої знання грамотною мовою в певній логічній послідовності; показав вміння ілюструвати теоретичні положення конкретними прикладами; відповідав самостійно без навідних питань викладача.

Можливі одна-дві неточності при висвітленні другорядних питань або в судженнях, які абітурієнт легко виправив після зауваження викладача.

2. 7-9 балів: абітурієнт дає відповідь, що задовольняє ті самі вимоги, що й на 10-12 балів, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладання матеріалу і мовленнєвому оформленні.

3. 4-6 балів: вступник виявляє знання й розуміння основних положень конкретної теми, але викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил, не вміє глибоко і переконливо обґрунтувати свої помилки і відчуває труднощі під час добору прикладів, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді.

4. 1-3 бали: абітурієнт виявляє незнання або нерозуміння навчального матеріалу; не відповідає на більшу половину питань; допускає помилки у визначенні понять, висвітленні теоретичних положень, які не виправляє при зауваженні викладача; вступник не володіє науковою термінологією.

Бали, отримані на вступному іспиті, обраховуються за 12-бальною шкалою і переводяться до значення 200-бальної шкали за такою схемою:

1	не склав
2	не склав
3	не склав
4	120
5	130
6	140
7	150
8	160
9	170
10	180
11	190
12	200

Зразок відповіді вступника під час співбесіди з української мови

1. Спрощення в групах приголосних.
2. Правопис префіксів.
3. Утворити ступені порівняння прикметників: веселий, добрий, німий.

1. Спрощення в групах приголосних.

Іноді при відмінюванні слова або його творенні виникає важкий для вимови збіг приголосних звуків. Тому в процесі мовлення один з таких приголосних випадає, тобто відбувається спрощення.

Спрощення відбувається у вимові й позначається на письмі:

1. У групах приголосних -ждн-, -здн- випадає д: *виїздити* – *виїзний*, *тиждень* – *тижневий*.
2. У групах приголосних -стл-, -стн- випадає т: *щастя* – *щасливий*, *честь* – *чесний*.
3. У групах приголосних -зкн-, -скн- випадає к при творенні дієслів із суфіксом -ну-.
Наприклад: *бризки* – *бризнути*, *блиск* – *блиснути*.
4. У групі приголосних -слн- випадає л: *масло* – *масний*, *ремесло* – *ремісник*.
5. У групах приголосних -рдц-, -рнц- випадають д, н: *чернець* – *ченці*, *сердечний* – *серце*.

Спрощення НЕ відбувається:

1. У словах зап'ястний, кістлявий, пестливий, хвастливий, хворостняк, шістнадцять і похідних від них.
2. У прикметниках, утворених від іменників іншомовного походження з кінцевим ст (відповідний звук не вимовляється).
Наприклад: *баласт* – *баластний*, *компост* – *компостний*, *контраст* – *контрастний*, *форпост* – *форпостний*.
3. У групах приголосних -стц-, -стч-, -стськ-, -нтськ-, -нтств-.
Наприклад: *артист* – *артистці*, *студент* – *студентський*, *агент* – *агентство*.
4. У словах вискнути, випускний, пропускний, тоскно, скнара, скніти.

2. Правопис префіксів

З- (ІЗ-, ЗІ-)

1. Префікс з перед глухими приголосними **к, п, т, ф, х** переходить у **с**: *сказати*, *спалахнути*, *ствердити*, *сфотографувати*, *схил*. Перед усіма іншими приголосними пишемо з (іноді із): *збавити*, *звести*, *зжитися*, *ззирнутися*.

Префікс **з-(с-)** виступає переважно в словах, корінь яких починається голосним звуком або сполученням приголосного й голосного: *зекономити, зігнорувати, з'їзд, зорієнтуватися, зумовити, згаслий, скоротити, склад і под.*

У тих випадках, коли корінь слова починається сполученням приголосних, пишемо здебільшого префікс **зі-**: *зібгати, зігнути, зідрати, зізнатися, зіпсуватися, зіставити, зіткнення, зіщулитися* тощо. Префікс **зі-** вживається також у словах із коренем, перший склад якого становить сполучення губного та йотованого звукосполучення: *зів'ялий, зім'яти, зіп'ятися* тощо. У деяких словах префікс **зі-** чергується із **зо-**: *зігрівати й зогрівати, зімлівати й зомлівати, зіпрівати й зопрівати, зітліти й зотліти.*

БЕЗ-, РОЗ-, ЧЕРЕЗ- та ін.

2. У префіксах – **без-, від- (од), між-, над-, об-, перед-, під-, понад-, пред-, роз-, через-** – кінцевий дзвінкий приголосний перед глухими не змінюється: *безкрай, безкорисливий, відкриття, відстань, міжконтинентальний, міжпланетний, надпотужний, обпалити, обтрусити, передплата, передчасний, підтримка, понадплановий, представник, розтягнути, розчин, розхитати, черезплічник.*

ПРЕ-, ПРИ-, ПРІ-

3. Слід розрізняти префікси **пре-** і **при-**: префікс **пре-** вживається переважно в якісних прикметниках і прислівниках для вираження найвищого ступеня ознаки: *прегарний, презавзятий, прекрасний, премудрий, прекрасно, препогано*; префікс **при-** вживається переважно в дієсловах, що означають наближення, приєднання, частковість дії, результат дії тощо, а також у похідних словах: *прибігти, прибудувати, прикрутити, приборкати, пришвидшити; прибуття, притулок, прибраний, привабливо.*

Крім того, префікс **пре-** виступає у словах *презирливий, презирство* й у словах старослов'янського походження: *преосвященний, преподобний, престол*, а префікс **при-** вживається в іменниках та прикметниках, утворених від поєднання іменників із прийменниками: *пригірок, приярок; прибережний, прикордонний.*

Префікс **прі-** вживається тільки в словах *прізвисько, прізвище, прірва* та похідних від них.

3. Утворити ступені порівняння прикметників: веселий, добрий, німий.

Веселий – веселіший, більш/менш веселий, найвеселіший, найбільш/найменш веселий.

Добрий – добріший, більш/менш добрий, найдобріший, найбільш/найменш добрий.

Німий – абсолютна ознака.